

Bibliografia

Rocznie ukazuje się kilkaset artykułów i referatów konferencyjnych dotyczących projektowania układów sterowania z wykorzystaniem bezpośredniej metody Lapunowa, algorytmu „kroków wstecz” i zastosowań tych metod w różnych obszarach techniki. Próba zgromadzenia kompletnej i aktualnej bibliografii jest więc z góry skazana na niepowodzenie. Z tego powodu załączony spis literatury podzielono na dwie części. W pierwszej zebrano polskie podręczniki akademickie dotyczące sterowania nieliniowego. W drugiej umieszczono napisane po angielsku monografie i podręczniki odnoszące się bezpośrednio do tematów poruszanych w książce. Niektóre z nich pogłębiają podstawy wiedzy o sterowaniu nieliniowym, inne rozszerzają poruszane tematy lub dotyczą specyficznych zastosowań. Wreszcie w tej części spisu literatury umieszczono te nieliczne artykuły, do których bezpośrednio odwoływano się w tekście. Mamy nadzieję, że zestawiona w ten sposób bibliografia będzie użytecznie sugerować pozycje do dalszych studiów i precyzyjnie dokumentuje źródła cytatów.

Polskie podręczniki dotyczące sterowania nieliniowego

Polska literatura akademicka dotycząca sterowania nieliniowego jest dość skromna. Rozdziały poświęcone stabilności układów nieliniowych znajdują we wszystkich podstawowych podręcznikach teorii sterowania, na przykład:

Kaczorek T., *Teoria sterowania, t. 2, Układy nieliniowe, procesy stochastyczne oraz optymalizacja statyczna i dynamiczna*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1981.

Kaczorek T., Dzieliński A., Dąbrowski W., Łopatka R., *Podstawy teorii sterowania*, Wydawnictwo WNT, Warszawa 2014.

Takahashi Y., Rabins M.J., Auslander D.M., *Sterowanie i systemy dynamiczne*, Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, Warszawa 1976.

Dostępny jest także zbiór ćwiczeń i zadań dotyczący układów nieliniowych:

Gessing R., Latarnik M., Skrzywan-Kosek A., *Zbiór zadań z teorii nieliniowych układów regulacji i sterowania*, Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, Warszawa 1981.

Materiał przedstawiony w podręcznikach w większości ogranicza się do metod analizy stabilności i nie obejmuje wykorzystania bezpośredniej metody Lapunowa w projektowaniu układów sterowania.

Pogłębioną analizę bezpośredniej metody Lapunowa można znaleźć w książkach:

LaSalle J.P., Lefschetz S., *Zarys teorii stabilności Lapunowa i jego metody bezpośredniej*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1966.

Demidowicz P.B., *Matematyczna teoria stabilności*, Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, Warszawa 1972.

W obu tych monografiach umieszczono twierdzenia przydatne do dziś w projektowaniu układów sterowania nieliniowego. Opublikowano też monografię dotyczącą układów dyskretnych:

Skalmierski B., Tylikowski A., *Stabilność układów dynamicznych*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1973.

Istnieje kilka pozycji mających status skryptów uczelnianych lub monografii habilitacyjnych dotyczących metod badania stabilności, na przykład:

Bierski F., Donizak J., Iwaniec W., *Równania różniczkowe, stabilność: punkty osobliwe*, Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie, Wydział Elektrotechniki, Automatyki i Elektroniki, Kraków 1981.

Radziszewski B., Szadkowski A., *O doborze najlepszej funkcji Lapunowa*, Instytut Podstawowych Problemów Techniki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 1975.

Radziszewski B., *O najlepszej funkcji Lapunowa i jej zastosowaniu do badania stateczności ruchu*, Instytut Podstawowych Problemów Techniki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 1977.

Gajewski K., Radziszewski B., *O obszarach stabilności i ich wyznaczaniu*, Instytut Podstawowych Problemów Techniki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 1988.

Paczyński J., *Ogólna teoria stabilności układów dynamicznych*, Wydawnictwa Politechniki Warszawskiej, Warszawa 1978.

Morchało J., *O stabilności i asymptotycznym zachowaniu się rozwiązań równań różniczkowych i różniczkowo-całkowych*, Wydawnictwo Politechniki Poznańskiej, Poznań 1987.

Kilka prac odnosi się do stabilności układów mechanicznych:

Nowak A., *Drgania i stabilność układów dynamicznych. Teoria i zastosowania*, Wydawnictwa Politechniki Śląskiej, Gliwice 2008.

Gajewski K., Radziszewski B., *Badanie stabilności ruchu w przypadku rozmaitości punktów stałych*, Instytut Podstawowych Problemów Techniki Polskiej Akademii Nauk, Warszawa 1989.

Elementy metod przedstawianych w tej książce można znaleźć w monografiach poświęconym zastosowaniom teorii sterowania w robotyce, na przykład:

Mazur A., *Sterowanie oparte na modelu dla nieholonomicznych manipulatorów mobilnych*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 2009.

Dutkiewicz P., Kozłowski K., Wróblewski W., *Modelowanie i sterowanie robotów*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003.

Monografie i podręczniki w języku angielskim

Bardzo wyczerpujące wiadomości dotyczące układów nieliniowych można znaleźć w [Khalil 2002; Slotine & Li 1995; Khalil 2015]. Przydatną pozycją jest [Marquez, 2003]. Obszerną monografią uogólniającą teorię stabilności Lapunowa na różne klasy układów dynamicznych jest [Michel et al. 2015].

Podstawowymi monografiami z zakresu układów adaptacyjnych są [Sastry & Bodson 1989; Åström & Wittenmark 2008; Narendra & Annaswamy 2012]. Wiele interesujących wyników można też znaleźć w nowszych podręcznikach [Feng & Lozano 1999; Shafai 2017; Hinrichsen & Pritchard 2010; Stein Shiromoto 2017; Landau et al. 2011; Gros 2008].

Podstawy algorytmu „kroków wstecz” i rekursywnych metod projektowania układów sterowania nieliniowego podano w [Krstic et al. 1995; Sepulchre et al. 1997]. Ciekawe uogólnienia dla szerszych klas obiektów można znaleźć w [Zhou & Wen 2008].

Aproksymację nieliniowości poprzez sztuczne sieci neuronowe lub układy rozmyte wykorzystano intensywnie w [Spooner et al. 2002; Rovithakis & Christodoulou 2000], [Madayastha 2008; Farrell & Polycarpou 2006; Rovithakis & Christodoulou 2000].

Ważnymi dokonaniem w zakresie odpornego sterowania adaptacyjnego są monografie [Ioannou & Fidan 2006; Ioannou Sun 2012].

Do zastosowań w różnych obszarach odnoszą się [An-ChyauHuang et al. 2015; Dawson et al. 1998; Rudra et al. 2017; Zhang & Wei 2016; Tao et al. 2010; Young-Dippold 2009; Madyastha 2008; Rovithakis & Christodoulou 2000].

Przykłady i szczegółowe informacje cytowane w książce zaczerpnięto z [Hahn 1967; Yucelen & Haddad 2013; Powell 1970].

Literatura:

- An-Chyau Huang, Yung-Feng Chen, Chen-Yu Kai, 2015. *Adaptive Control of Underactuated Mechanical Systems*, World Scientific Publishing Company.
- Åström K.J., Wittenmark B., 2008. *Adaptive Control*, Courier Corporation.
- Dawson D.M., Hu J., Burg T.C., 1998. *Nonlinear control of electric machinery*, Marcel Dekker.
- Farrell J.A., Polycarpou M.M., 2006. *Adaptive Approximation Based Control: Unifying Neural, Fuzzy and Traditional Adaptive Approximation Approaches*, John Wiley & Sons.
- Feng G., Lozano R., 1999. *Adaptive Control Systems*, Newnes.
- Gros C., 2008. *Complex and adaptive dynamical systems: A primer*, Springer.
- Hahn W., 1967. *Stability of Motion*, Springer.
- Hinrichsen D., Pritchard A.J., 2010. *Mathematical Systems Theory I: Modelling, State Space Analysis, Stability and Robustness*, Springer.
- Ioannou P., Sun J., 2012. *Robust Adaptive Control*, Dover Publications. (Reprint of the Prentice-Hall, Inc., Upper Saddle River, New Jersey, 1996 edition).
- Ioannou P., Fidan B., 2006. *Adaptive Control Tutorial*, SIAM (Society for Industrial and Applied Mathematics).
- Khalil H.K., 2015. *Nonlinear Control*, Pearson Education.
- Khalil H.K., 2002. *Nonlinear Systems, Third Edition*, Prentice Hall.
- Krstic M., Kanellakopoulos I., Kokotovic P., 1995. *Nonlinear and Adaptive Control Design*, John Wiley & Sons.
- Landau I.D., Lozano R., M'Saad M., Karimi A., 2011. *Adaptive Control: Algorithms, Analysis and Applications*, Springer.
- Madyastha V., 2009. *Adaptive Neural Network Based Target Tracking: Adaptive Estimation for Control of Uncertain Nonlinear Systems with Applications to Target Tracking*, VDM Verlag Dr. Müller.
- Marquez H.J., 2003. *Nonlinear Control Systems: Analysis and Design*, John Wiley & Sons.
- Michel A.N., Hou L., Liu D., 2015. *Stability of Dynamical Systems*, 2nd ed., Springer.
- Narendra K.S., Annaswamy A.M., 2012. *Stable Adaptive Systems*, Courier Corporation.
- Powell M.J.D., 1970. *A hybrid method for nonlinear equations*, in P. Rabinowitz, ed., *Numerical Methods for Nonlinear Algebraic Equations*, Gordon and Breach, pp. 87–114.
- Rovithakis G.A., Christodoulou M.A., 2000. *Adaptive control with recurrent high order neural networks: Theory and industrial applications*, Springer.
- Rudra S., Barai K.R., Maitra M., 2017. *Block Backstepping Design of Nonlinear State Feedback Control Law for Underactuated Mechanical Systems*, Springer.
- Sastry S., Bodson M., 2011. *Adaptive control: Stability, convergence, and robustness*, Dover Publications.
- Sepulchre R., Jankovic M., Kokotovic P.V., 1997. *Constructive Nonlinear Control*, Springer.
- Shafai B., 2017. *System Identification and Adaptive Control*, Springer.
- Slotine J.J., Li W., 1991. *Applied Nonlinear Control*, Prentice Hall.

- Spooner J.T., Maggiore M., Ordoñez R., Passino K.M., 2002. *Stable Adaptive Control and Estimation for Nonlinear Systems: Neural and Fuzzy Approximator Techniques*, John Wiley & Sons.
- Stein Shiromoto H., 2017. *Design and Analysis of Control Systems: Case Studies*, Springer.
- Tao G., Chen S., Tang X., Joshi S.M., 2004. *Adaptive Control of Systems with Actuator Failures*, Springer.
- Young-Dippold A., 2009. *Adaptive Control of Nonaffine Systems for Flight Applications*, VDM Verlag.
- Yucelen T., Haddad W.M., 2013. *Low-Frequency Learning and Fast Adaptation in Model Reference Adaptive Control*, „IEEE Transactions on Automatic Control”, 58(4), pp.1080–1085.
- Zhang D., Wei B., 2016. *Adaptive Control for Robotic Manipulators*, CRC Press.
- Zhou J., Wen C., 2008. *Adaptive Backstepping Control of Uncertain Systems: Nonsmooth Nonlinearities, Interactions or Time-Variations*, Springer.